

KRKA

Nacionalni park
National Park

Izvješće o održivosti posjetiteljske destinacije Nacionalni park Krka 2025.

(u skladu s kriterijima Green Destinations certifikata)

Svibanj, 2026.

SADRŽAJ

UVOD

1. Upravljanje posjećivanjem
 - 1.1. Posjećivanje u 2025. godini
 - 1.2. Unapređenje posjetiteljske infrastrukture
 - 1.3. Sigurnost posjetitelja
 - 1.4. Financijska održivost
 - 1.5. Monitoring ekonomskog utjecaja
 - 1.6. Ljudski potencijali
 - 1.7. Anketa o zadovoljstvu posjetitelja mjerama za poticanje održivosti
2. Priroda i krajobraz
 - 2.1. Zaštita prirodnih vrijednosti
3. Okoliš i klima
 - 3.1. Potrošnja vode i zbrinjavanje otpada
 - 3.2. Otpadne vode
 - 3.3. Energetska politika i emisije onečišćivača i stakleničkih plinova
 - 3.4. Mobilnost
 - 3.5. Upravljanje okolišem
 - 3.6. Praćenje stanja i izvještavanje
4. Kulturna baština
 - 4.1. Zaštita kulturnih vrijednosti
 - 4.2. Nematerijalna kulturna baština
5. Društvena odgovornost
 - 5.1. Suradnja s lokalnom zajednicom
 - 5.2. Suradnja s mladima i volontiranje
 - 5.3. Ekonomski utjecaj
6. Promocija, komunikacija, vidljivost
 - 6.1. Programi edukacije djece i mladih
 - 6.2. Interpretacija
7. Projekti kojima je cilj promocija održivih praksi
 - 7.1. Green Eye Festival
 - 7.2. Burnumske ide
 - 7.3. Krka Fest

UVOD

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, Nacionalni park Krka (NP Krka) zaštićeno je područje od državnog značaja. To je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i voda iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, a njegova zaštita primarno je usmjerena na očuvanje sedrenih barijera kao krškog fenomena. Prema Statutu Javne ustanove Nacionalni park Krka (JU NP Krka), njezina temeljna djelatnost obuhvaća zaštitu, održavanje i promicanje Nacionalnog parka radi očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanih prirodnih procesa i održiva korištenja prirodnih dobara. Pored temeljne djelatnosti, Ustanova upravlja sustavom posjećivanja koji uključuje edukaciju, prijevoz posjetitelja, ugostiteljstvo, trgovinu, smještaj i očuvanje bogate kulturnopovijesne baštine.

Poslovanje JU NP Krka temelji se na ključnim upravljačkim dokumentima: Planu upravljanja (2023. – 2032.), koji definira dugoročnu viziju, Godišnjem programu zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja NP Krka i Statutu JU NP Krka. Pravni okvir nadopunjuje Pravilnik o zaštiti i očuvanju, koji strogo propisuje koje su radnje dopuštene u Parku. Sve aktivnosti podijeljene su u logičke cjeline koje izravno odgovaraju kriterijima održivosti: od očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti (hidrologija, arheologija), preko upravljanja posjećivanjem i sigurnosti, do suradnje s lokalnom zajednicom i jačanja vlastitih kapaciteta kroz digitalizaciju i održivu mobilnost i održivo upravljanje.

1. Upravljanje posjećivanjem

1.1. Posjećivanje u 2025. godini

U 2025. godini NP Krka posjetila su 1 037 634 posjetitelja, što potvrđuje da je rast njihova broja stabilan, ali i činjenicu da se kontinuirano s uspjehom nadzire opterećenje sustava primjenom modela održiva turizma. Taj nadzor uspjeh duguje poglavito projektu „Nepoznata Krka – skrivena blaga srednjeg i gornjeg toka rijeke Krke“, kojemu je cilj disperzija posjetitelja na srednji i gornji tok rijeke Krke radi smanjenja pritiska na Skradinski buk, čime se osigurava bolji ekološki integritet osjetljivih sedrenih barijera i, u isti mah, razvoj lokalne zajednice.

Najveći udio posjetitelja čine domaći gosti, a od stranih su najbrojniji Nijemci, Amerikanci i Poljaci. Radi učinkovitijeg upravljanja posjećivanjem, unapređenja doživljaja posjetitelja i održiva razvoja destinacije, JU NP Krka redovito prati posjećivanje Parka kroz evidenciju posjetitelja i anketna istraživanja. S tim u vezi,

već godinama provodi cjelovita istraživanja stavova, mišljenja i preferencija posjetitelja.

Posjećivanjem se upravlja kroz pravila ponašanja, regulaciju aktivnosti i stalno praćenje utjecaja posjećivanja na prirodne i kulturne vrijednosti. Na lokaciji Skradinski buk uvedene su mjere ograničenja broja posjetitelja na vrhuncu turističke (ljetne) sezone, kada je najopterećeniji. Tada se primjenjuju preporuke za regulaciju kretanja i pojačani nadzor, a posjetitelji se pravodobno i detaljno informiraju o programima posjećivanja Parka, sve s ciljem smanjenja negativnih utjecaja na prirodu i okoliš i kvalitetnijeg doživljaja Parka.

Istodobno, kako bi se zaštićeno područje što manje opterećivalo, JU NP Krka razvija posjetiteljsku infrastrukturu na rubnim dijelovima Parka i potiče posjetitelje da se zadržavaju u lokalnoj zajednici. U skladu s tim, u slabije posjećenim dijelovima Parka uvedeni su dodatni sadržaji za posjetitelje: interpretacijski centri i pješačke staze i biciklističke rute, a provode se i edukativni programi, tako da je već godinama osiguran održivi razvoj destinacije.

Turističke aktivnosti u NP Krka regulirane su Zakonom o zaštiti prirode, Planom upravljanja i Pravilnikom o zaštiti i očuvanju, s ciljem očuvanja prirodnih i sociokulturnih vrijednosti područja. Upravljanje uključuje zonaciju prostora, određivanje dopuštenih aktivnosti i prilagodljivo upravljanje temeljeno na praćenju stanja i utjecaja posjećivanja.

JU NP Krka provodi različite aktivnosti vezane za posjećivanje: monitoring utjecaja posjećivanja, izračun prihvatnog kapaciteta pojedinih lokaliteta, izradu godišnjeg plana posjećivanja i prilagodbu cijena i upravljačkih mjera radi uravnotežene prostorno-vremenske distribucije posjetitelja i održiva razvoja destinacije. U svrhu poticanja duljeg zadržavanja u Parku i ponovnog posjećivanja osmišljen je i Klub prijatelja Krke, koji svojim članovima kao pogodnost osigurava i niže cijene ulaznica uz mogućnost višestrukog posjećivanja Parka.

JU NP Krka izradila je Katalog posjetiteljske infrastrukture NP Krka, koji će poslužiti kao stručna podloga za izradu Prostornog plana Parka. Dokument sustavno prikazuje postojeću, planiranu i razmatranu posjetiteljsku infrastrukturu, s detaljnim opisima i smjernicama, uz mogućnost kontinuiranog ažuriranja prostornih podataka. Katalog je vrijedan alat za unapređenje upravljanja posjećivanjem i osiguravanje održiva razvoja Nacionalnog parka Krka.

JU NP Krka poseban naglasak stavlja na pristupačnost i inkluzivnost. Da bi svim posjetiteljima omogućila kvalitetan doživljaj Parka i boravak u njemu, kontinuirano ulaže napor u unapređenje pristupačnosti sadržaja i infrastrukture za osobe s posebnim potrebama. U okviru razvoja posjetiteljske infrastrukture posebna se pažnja posvećuje prilagodbi pristupnih putova, interpretacijskih centara i edukativnih sadržaja osobama smanjene pokretljivosti i drugim ranjivim skupinama.

1.2. Unapređenje posjetiteljske infrastrukture

Kontinuirano održavanje i unapređenje posjetiteljske infrastrukture ostvareno u 2025. godini preduvjet je za postizanje visoke razine sigurnosti i izravnu zaštitu prirodnih procesa. Fokus je stavljen na redovitu sanaciju drvenih mostova i staza, prije svega na najfrekventnijim lokacijama, poput Skradinskog buka i Roškog slapa. U rekonstrukciji pješačkih površina koriste se isključivo tradicionalni materijali i provjerene tehnike gradnje, čime se čuva autentični vizualni identitet zaštićenog područja i osigurava dugovječnost konstrukcija u specifičnim vlažnim uvjetima.

U sklopu jačanja inkluzivnosti poseban je naglasak stavljen na unapređenje pristupačnosti. Staze u Parku sustavno se prilagođavaju osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću, s fokusom na uređenju vidikovaca kojima je lakše pristupiti i s kojih se prirodne ljepote mogu sigurno promatrati bez arhitektonskih barijera. Zahvaljujući takvim zahvatima, NP Krka je dostupan širokom krugu posjetitelja, a uz to se kretanje njegovim prostorom kanalizira radi očuvanja osjetljive vegetacije.

Paralelno s obnovom postojećih, u 2025. godini uvedene su nove poučne rute. Uređenje i označavanje novih tematskih staza strateški povezuje manje poznate arheološke lokalitete s prirodnim fenomenima, čime se dodatno potiče disperzija gostiju. Te rute ne služe samo kao rekreativni sadržaj, već i kao važan edukativni alat koji posjetitelje upoznaje s bogatom kulturnom i povijesnom baštinom NP Krka, a uz to smanjuju pritisak na glavne atrakcije.

1.3. Sigurnost posjetitelja

S obzirom da ga karakterizira specifični krški teren i da ga posjećuje iznimno velik broj posjetitelja, postizanje maksimalne razine sigurnosti jedan je od najviših prioriteta NP Krka i u 2025. godini. Sigurnosni sustav temelji se na dugogodišnjoj suradnji s Hrvatskom gorskom službom spašavanja (HGSS), odnosno njezinim stanicama u Šibeniku i Kninu. Ta suradnja, o kojoj su JU NP Krka i HGSS sklopile ugovor, obuhvaća preventivna dežurstva tijekom ljetnih mjeseci na najposjećenijim lokalitetima, koja omogućuju trenutnu i stručnu intervenciju u slučaju nezgode na nepristupačnom terenu.

Uz tehničke i operativne mjere, Park provodi i intenzivnu edukaciju posjetitelja o potencijalnim opasnostima. Na svim ključnim točkama jasno su istaknuta višejezična upozorenja o strogoj zabrani kretanja izvan označenih staza, o rizicima od odrona na specifičnim lokalitetima i o tomu da za kretanje u Parku treba obući adekvatnu obuću. Zahvaljujući takvom preventivnom pristupu, kojim se izravno utječe na svijest posjetitelja, broj intervencija u Parku sveden je na minimum, a boravak u njemu sigurno je i ugodno iskustvo.

JU NP Krka svake godine u turističkoj sezoni sudjeluje u osiguravanju dodatne zdravstvene skrbi na području grada Skradina i Nacionalnog parka Krka. U tu svrhu sa Zavodom za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije potpisuje Ugovor o sufinanciranju službe hitne medicinske pomoći.

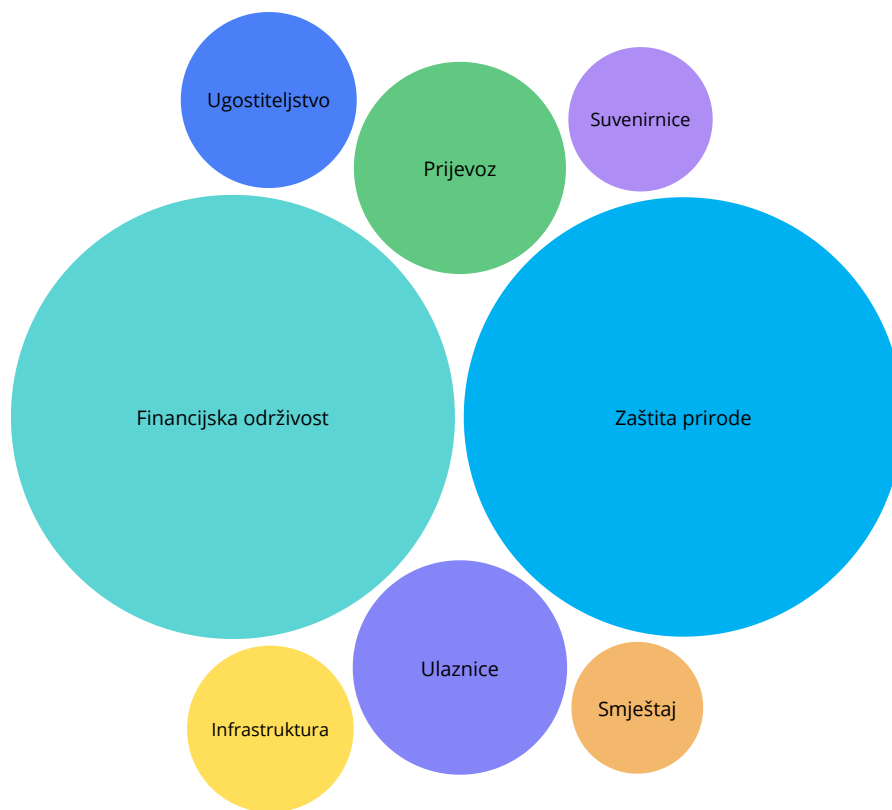

Zaštita od požara jedna je od temeljnih odrednica Pravilnika o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka Krka. Svake godine donose se Program aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara, Plan motriteljsko-dojavne službe i Plan motrenja, čuvanja i ophodnje, koji detaljno propisuju mjere zaštite od požara na terenu, s naglaskom na razdoblje od 1. svibnja do 1. studenoga. U sklopu aktivnosti zacrtanih tim planovima čiste se i uređuju protupožarni putovi, uklanja se nisko raslinje i kosi trava, održavaju se pješačke staze i provjerava ispravnost protupožarnih aparata. U sezoni požara na terenu djeluje posebno ustrojena motrilačko-dojavna služba, a uvode se i dodatna dežurstva lokalnih dobrovoljnih vatrogasnih društava, s kojima JU NP Krka godinama uspješno surađuje.

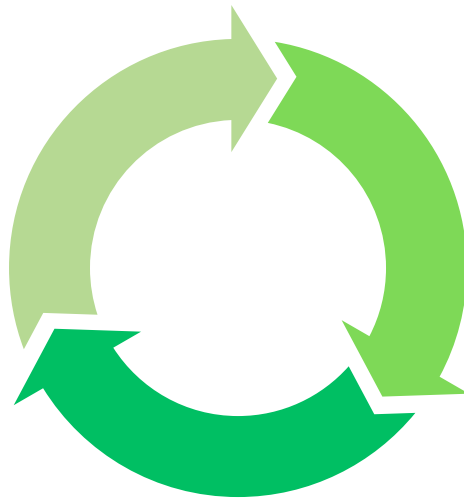
1.4. Financijska održivost

JU NP Krka i u 2025. godini posluje kao iznimno stabilan i samoodrživ sustav, koji većinu svojih prihoda ostvaruje zahvaljujući vlastitim gospodarskim djelatnostima. Iako je prodaja ulaznica i dalje primarni izvor financiranja, u strukturi prihoda vidljiv je znatan rast udjela prihoda od popratnih usluga. Širenje ponude u segmentima prijevoza brodom, smještaja, ugostiteljstva i prodaje u suvenirnicama dodatno je diversificiralo proračun, učinivši JU NP Krka otpornijom na tržišne promjene.

Poseban naglasak u financijskom modelu stavljen je na povlačenje sredstava iz EU fondova, pri čemu je JU NP Krka pokazala visoku razinu uspješnosti. Kroz velike projekte kao što je „Nepoznata Krka“ osigurana su znatna sredstva za kapitalne investicije, uključujući dovršetak građevinskih radova u Eko kampusu „Krka“ u Puljanima i njegovo opremanje. Takav model omogućuje realizaciju ambicioznih infrastrukturnih i razvojnih ciljeva bez dodatnog opterećenja redovnog proračuna, ostavljajući prostor za fleksibilnije upravljanje operativnim troškovima.

Ključ dugoročnog uspjeha leži u sustavnom reinvestiranju ostvarene dobiti. Sredstva se planski usmjeravaju natrag u sustav na tri osnovna načina: kroz izravne mjere zaštite prirode, kroz znanstveno-istraživačke projekte koji su podloga za održivo upravljanje i kroz redovito održavanje postojeće infrastrukture. Takav kružni financijski model jamči da će se ekonomska korist od turizma pretvoriti u konkretnu zaštitu prirodnih fenomena, čime se osigurava stabilnost NP Krka i za buduće generacije.

1.5. Monitoring ekonomskog utjecaja

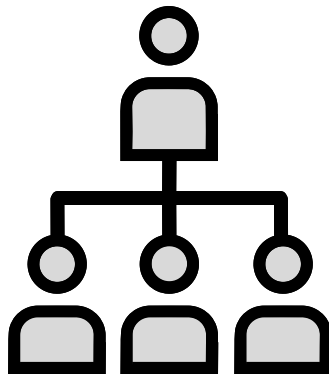
NP Krka jedan je od glavnih pokretača ekonomije Šibensko-kninske županije, čiji utjecaj daleko nadilazi granice samog zaštićenog područja. Taj se indirektni učinak najjasnije očituje u snažnoj korelaciji između posjećenosti Parka i poslovnih rezultata lokalnih iznajmljivača, ugostitelja i prijevoznika u gradovima poput Skradina, Drniša i Knina. Analize pokazuju da duljina boravka posjetitelja u regiji izravno ovisi o kvaliteti ponude NP Krka, što generira stabilne prihode lokalnog turističkog sektora tijekom cijele godine.

Osim što privlači posjetitelje, NP Krka aktivno djeluje kao platforma za poticanje lokalnog poduzetništva. Kroz sustav koncesijskih odobrenja i razvijanje partnerskih odnosa, JU NP Krka stvara konkretne prilike za lokalno stanovništvo omogućujući mu da bude dio turističkog lanca vrijednosti. Takav model pretvara prirodnu baštinu u održivu ekonomsku vrijednost i potiče razvoj malog i srednjeg poduzetništva koja se oslanjaju na autentičnost i kvalitetu, čime se dugoročno osigurava gospodarski prosperitet cijelog zaleđa županije.

1.6. Ljudski potencijali

U organizacijskom pogledu, JU NP Krka podijeljena je u nekoliko ustrojstvenih jedinica, koje zajedno osiguravaju zaštitu prirodnih vrijednosti Parka, provedbu aktivnosti Ustanove i upravljanje Parkom. To su sljedeće ustrojstvene jedinice:

1. Ured ravnatelja

1.1. Ustrojstvena jedinica 3 (odnosi s javnošću)

2. Ustrojstvena jedinica 2 (stručni poslovi zaštite)

2.1. Ustrojstvena jedinica 3 (zaštita voda)

2.2. Ustrojstvena jedinica 3 (arheologija)

2.3. Ustrojstvena jedinica 3 (poljoprivredne površine)

2.4. Ustrojstvena jedinica 3 (šume)

2.5. Ustrojstvena jedinica 3 (nadzor)

3. Ustrojstvena jedinica 2 (turizam)

3.1. Ustrojstvena jedinica 3 (turizam)

3.2. Ustrojstvena jedinica 3 (promidžba)

3.3. Ustrojstvena jedinica 3 (ugostiteljstvo)

4. Ustrojstvena jedinica 2 (financije i računovodstvo)

4.1. Ustrojstvena jedinica 3 (financije i računovodstvo)

4.2. Ustrojstvena jedinica 3 (informatika)

5. Ustrojstvena jedinica 2 (tehnički poslovi)

5.1. Ustrojstvena jedinica 3 (tehnički poslovi)

5.2. Ustrojstvena jedinica 3 (protupožarna zaštita)

6. Ustrojstvena jedinica 2 (pravni poslovi)

6.1. Ustrojstvena jedinica 3 (pravni poslovi)

6.2. Ustrojstvena jedinica 3 (javna nabava)

7. Ustrojstvena jedinica 2 (unutarnja revizija)

Uspjeh NP Krka u 2025. godini temelji se na sustavnom upravljanju ljudskim resursima, s fokusom na visokoj stručnosti i cjeloživotnom obrazovanju zaposlenika. Okosnicu sustava čini Ustrojstvena jedinica 2 (stručni poslovi zaštite). Stručnjaci iz te jedinice, iz područja biologije, geologije, arheologije i šumarstva, izravno vode ključne projekte zaštite i očuvanja. Njihova ekspertiza osigurava znanstveno utemeljen pristup svim razvojnim projektima, čime se jamči očuvanje osjetljivog krškog ekosustava i bogate kulturne baštine.

Posebna pozornost pridaje se zaposlenicima Ustrojstvene jedinice 3 (nadzor), koji su glavna veza između zaštite prirode i okoliša i posjetitelja. Oni se kontinuirano obučavaju u naprednim vještinama rada na terenu, tehnikama komunikacije s posjetiteljima i protokolima postupanja u izvanrednim situacijama. Time se osigurava to da čuvari prirode ne budu samo nadzornici na terenu, nego i educirani informatori koji izravno doprinose sigurnosti posjetitelja i pozitivnom iskustvu boravka u Parku.

Paralelno s Ustrojstvenom jedinicom 2 (stručni poslovi zaštite), i druge ustrojstvene jedinice JU NP Krka provode redovitu edukaciju stručnih kadrova na ulazima u Park i u suvenirnicama i ugostiteljskim objektima. Ta edukacija za cilj ima kontinuirano podizanje kvalitete usluga i detaljno informiranje svih zaposlenika o mjerama koje NP Krka provodi radi osiguravanja održivosti. Takvim integriranim pristupom edukaciji, JU NP Krka izgrađuje snažni i motivirani tim sposoban da profesionalno odgovori na sve izazove u suvremenom upravljanju zaštićenim područjima i da pritom osigura to da Park bude ugodno i sigurno okruženje za posjetitelje iz cijeloga svijeta.

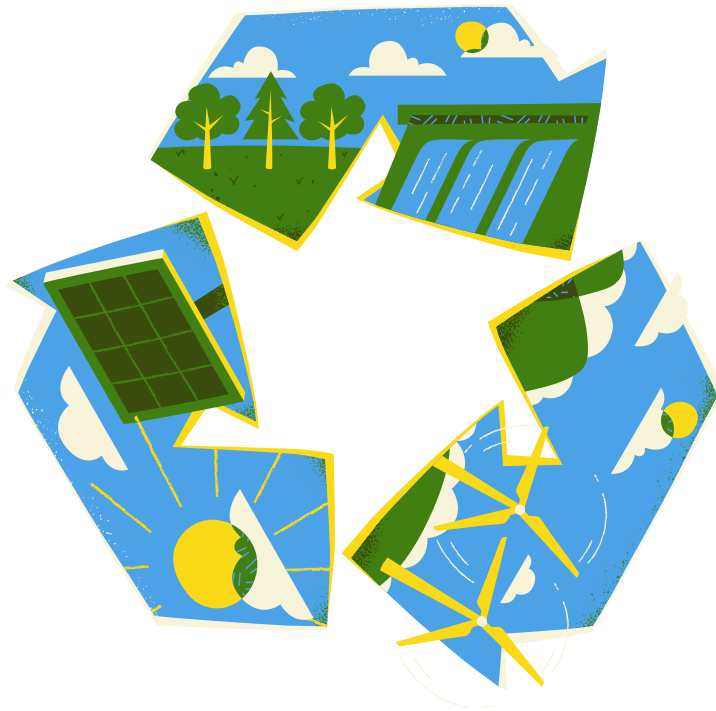
1.7. Anketa o zadovoljstvu posjetitelja mjerama za poticanje održivosti

Povratne informacije dobivene od posjetitelja godinama služe kao temelj za objektivnu procjenu uspješnosti upravljačkih politika JU NP Krke. Preko digitalnih anketa, kojima posjetitelji pristupaju jednostavnim skeniranjem QR kodova na izlazima, sustavno se prikupljaju podaci o ključnim aspektima njihova iskustva, poput čistoće lokaliteta, upravljanja gužvama i kvalitete edukativnih sadržaja. Takav način prikupljanja podataka u realnom vremenu omogućuje Upravi NP Krka brzu prilagodbu usluga i promptno rješavanje eventualnih izazova na terenu. Poseban segment istraživanja posvećen je percepciji mjera zaštite, da bi se dobio

uvid u to koliko ispitanici uopće razumiju svrhu tih mjera i koliko su važne za očuvanje prirode.

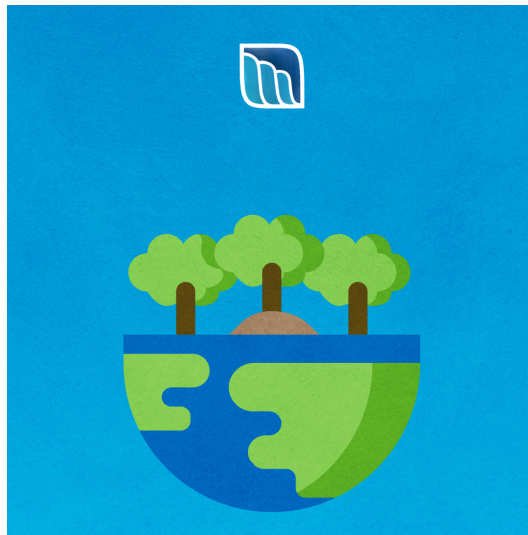
Rezultati anketa ukazuju na vrlo visoku razinu ekološke osviještenosti modernih putnika. Na primjer, velika većina posjetitelja izrazila je snažnu podršku zabrani kupanja na Krki, donesenoj radi očuvanja osjetljivih sedrenih barijera. Ti podaci potvrđuju da posjetitelji NP Krka više ne promatraju isključivo kao destinaciju za rekreaciju, već i kao osjetljiv i dragocjen ekosustav, čiju zaštitu aktivno podupiru, što opravdava daljnja ulaganja u održive modele upravljanja.

2. Priroda i krajobraz

2.1. Zaštita prirodnih vrijednosti

U 2025. godini JU NP Krka dodatno je intenzivirala sveobuhvatne aktivnosti usmjerene na očuvanje prirodnih fenomena, vodeći se strateškim odrednicama važećeg Plana upravljanja. Visoka stopa realizacije planiranih glavnih aktivnosti potvrđuje izuzetnu operativnu učinkovitost svih službi, a posebno kad je riječ o projektu obnove ekološkog kontinuiteta.

U NP Krka provodi se projekt Sedra viva, koji za cilj ima obnovu i očuvanje sedrenih barijera. Uz osiguravanje nesmetanog procesa sedrenja, što se postiže restauriranjem barijera uklanjanjem sukcesijske vegetacije, taj projekt traži i uspostavu praćenja učinkovitosti očuvanja i obnove stanišnog tipa i upravljanja njime. Te se aktivnosti temelje na rezultatima niza znanstvenih istraživanja provedenih na projektom području u posljednjih pet godina.

Projekt ReFresh Fish LIFE koji se provodi u Nacionalnom parku Krka odnosi se na zaštitu pet ugroženih i endemskih vrsta slatkovodnih riba u Dalmaciji koje imaju nepovoljan status očuvanosti. Cilj projekta je dugoročno očuvanje bioraznolikosti i stabilnosti slatkovodnih ekosustava.

JU NP Krka kontinuirano provodi monitoring kakvoće vode. Kroz sustavno praćenje fizikalno-kemijskih i mikrobioloških parametara na svim dionicama rijeke od njezina izvora do ušća osigurava se održavanje izvrsnog ekološkog stanja vode, što je osnovni preduvjet za opstanak osjetljivih sedrenih barijera. Također se provode i aktivne mjere upravljanja staništima, poput redovite košnje i kontrolirane ispaše na suhim krškim travnjacima. Takvim pristupom uspješno se sprečava prirodna sukcesija i štite staništa brojnih vrsta leptira i ptica, dok se istovremenim uklanjanjem invazivnih vrsta riba i biljaka i revitalizacijom zapuštenih stočarskih lokvi čuva krška bioraznolikost u njezinom izvornom obliku.

3. Okoliš i klima

3.1. Potrošnja vode i zbrinjavanje otpada

JU NP Krka na svim lokalitetima sustavno provodi mjere racionalnog korištenja vode jer je ona najdragocjeniji resurs krškog područja. Primarni fokus stavljen je na smanjenje gubitaka u sustavu redovitim i preventivnim održavanjem vodovodne mreže unutar Nacionalnog parka, s posebnim naglaskom na visokofrekventnim područjima Skradinskog buka i Lozovca. Takvim proaktivnim pristupom minimizira se nepotrebno trošenje pitke vode i osigurava maksimalna učinkovitost infrastrukture.

U sklopu borbe protiv gomilanja plastičnog otpada, NP Krka svoje posjetitelje i dionike preko marketinških alata sustavno potiče da koriste vlastitu višekratnu ambalažu i papirnatu konfekciju, a postavio je i česme za pitku vodu. Cilj je te inicijative izravno utjecati na smanjenje kupovanja vode u jednokratnoj PET ambalaži. Ta mjera ne samo da štedi resurse, već znatno pridonosi čistoći staza i smanjenju volumena otpada koji se generira unutar zaštićenog područja.

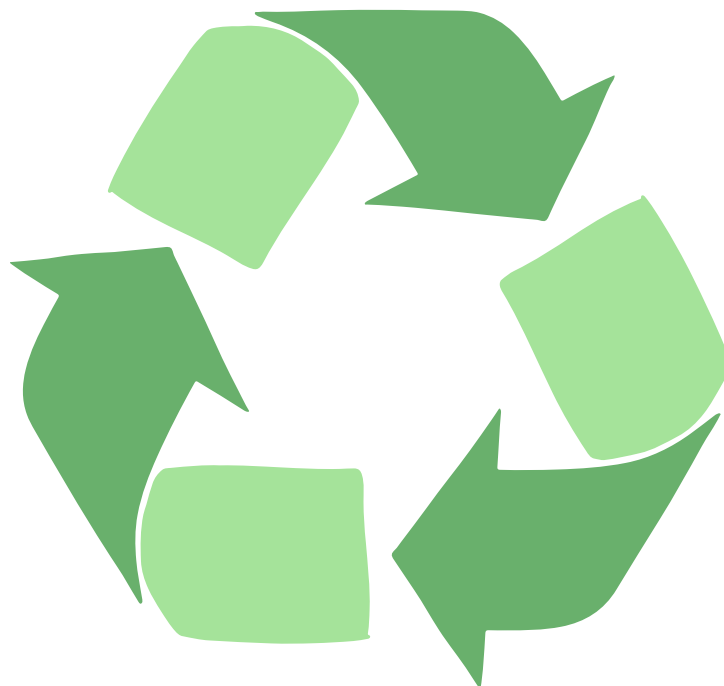
Kao temelj dugoročnog očuvanja ekosustava, uspostavljen je precizni monitoring vodenih resursa. On obuhvaća kontinuirano praćenje protoka vode i razine podzemnih voda, što je od presudne važnosti za opstanak i rast sedrenih barijera.

Prikupljeni podaci stručnim službama omogućavaju pravovremeno prepoznavanje hidroloških promjena i donošenje odluka koje jamče da će hidrološki sustav rijeke Krke ostati stabilan i funkcionalan unatoč klimatskim izazovima i ljudskom faktoru.

Upravljanje otpadom u NP Krka temelji se na principima „kružnog gospodarstva“ i sustavnog smanjivanja pritiska na osjetljivi ekosustav rijeke. Kako bi se osigurala maksimalna stopa oporabe, na svim ključnim točkama – od ulaza i vidikovaca do ugostiteljskih objekata – postavljeni su suvremeni spremnici za selektivno prikupljanje otpada. Time se posjetiteljima omogućuje da jednostavno i pravilno odlažu papir, plastiku, staklo i metal, čime se znatno smanjuje količina miješanog komunalnog otpada koji završava na odlagalištima.

Poseban iskorak u očuvanju okoliša učinjen je provedbom projekta „Plastic free“. Kroz tu inicijativu, JU NP Krka aktivno provodi kampanju za potpuno izbacivanje jednokratne plastike iz svih ugostiteljskih objekata kojima ona upravlja. Zamjena plastičnog pribora i ambalaže održivim alternativama izravno smanjuje rizik od gomilanja mikroplastike u vodi i tlu. Uz to, time se posjetitelji educiraju o tomu koliko je važno odgovorno se ponašati kad je riječ o upotrebi i potrošnji takvih materijala.

Osim rješavanja problema ambalažnog otpada, velika pažnja posvećuje se zbrinjavanju biorazgradivog otpada: uveden je sustav za kompostiranje zelenog otpada nastalog redovitim održavanjem poučnih staza i zelenih površina unutar Parka. Dobiveni kompost koristi se za daljnju revitalizaciju vegetacije, čime se zatvara prirodni ciklus izmjene tvari i dodatno smanjuju operativni troškovi zbrinjavanja otpada, što cijeli sustav čini ekološki i ekonomski učinkovitijim.

3.2. Odpadne vode

Zaštita hidrološkog fenomena rijeke Krke prioritet je broj jedan u svim razvojnim planovima JU NP Krka. Čistoća vode temelj je opstanka sedrenih barijera. Kako bi se osigurala nulta stopa onečišćenja, NP Krka upravlja suvremenim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV), od kojih je najvažniji onaj na lokalitetu Skradinski buk. Ti sustavi osiguravaju ispuštanje pročišćene vode u okoliš u skladu s najvišim ekološkim standardima, čime se trajno čuva kemijska i biološka kvaliteta riječnog toka.

Uz napredne sustave pročišćavanja otpadnih voda, velika pažnja posvećena je i infrastrukturi sanitarnih čvorova na cijelom području Parka: svi posjetiteljski objekti i administrativni prostori spojeni su na zatvorene, kontrolirane sustave odvodnje ili na nepropusne sabirne jame. Ti se sustavi redovito prazne i održavaju pod strogim nadzorom, čime se u potpunosti sprječava bilo kakvo nekontrolirano procjeđivanje otpadnih voda u osjetljivo krško podzemlje. Takvim integriranim pristupom odvodnji, NP Krka postavio je visoke standarde u zaštiti ekosustava, koji jamče da ljudska prisutnost neće narušiti prirodnu ravnotežu na prostoru rijeke.

3.3. Energetska politika i emisije onečišćivača i stakleničkih plinova

Energetska politika NP Krka u 2025. godini snažno je usmjerena na postizanje energetske neovisnosti i znatno povećanje udjela obnovljivih izvora energije (OIE) u ukupnoj potrošnji. Ključni korak u tom smjeru instalacija je suvremenih fotonaponskih sustava na objektima u Parku, pri čemu se kao ogledni primjerci proizvodnje vlastite električne energije iz sunčeve svjetlosti ističu Eko kampus „Krka“ u Puljanima i Posjetiteljski centar Laškovica. Takvim pristupom JU NP Krka ne samo da smanjuje operative troškove, već izravno pridonosi globalnim naporima u borbi protiv klimatskih promjena, pretvarajući krovove upravnih i posjetiteljskih centara u mini-elektrane na čistu energiju.

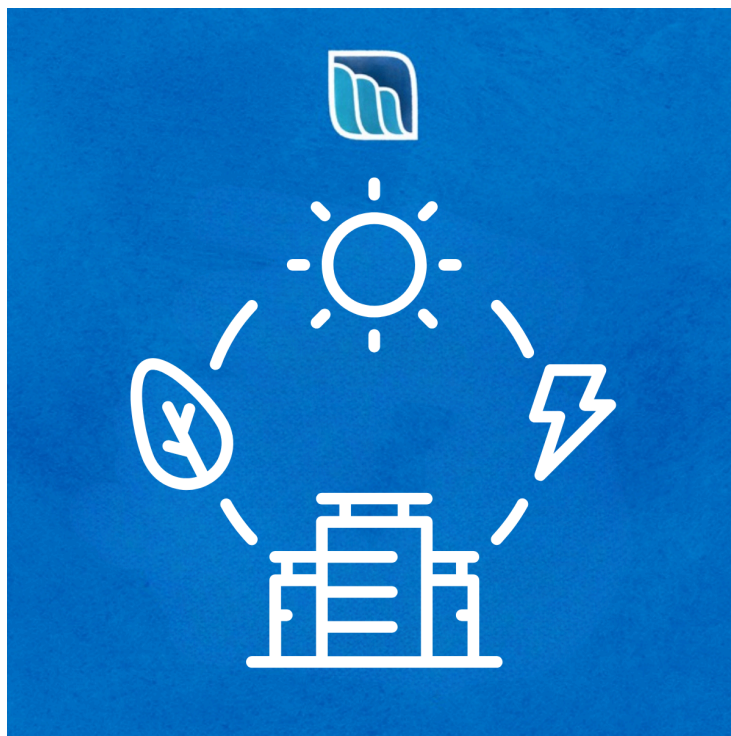

Paralelno s proizvodnjom energije, JU NP Krka provodi i sustavnu energetska obnovu postojećeg građevinskog fonda. Posebni naglasak stavljen je na osjetljivu sanaciju tradicijskih zgrada i upravnih objekata, u kojoj se, uz strogo poštovanje konzervatorskih smjernica, primjenjuju rješenja za smanjenje gubitka toplinske energije. Poboľšavanjem izolacije i zamjenom stolarije osigurava se visoka energetska učinkovitost objekata, čime se potreba za grijanjem i hlađenjem svodi na minimum. Tim integriranim pristupom, koji spaja proizvodnju iz OIE i energetska štednju, NP Krka potvrđuje da ima važnu ulogu u primjeni zelenih tehnologija unutar zaštićenih područja prirode.

Energetska politika Nacionalnog parka Krka temelj je dugoročna očuvanja prirodnih resursa i sustavnog smanjivanja ekološkog otiska na širem području sliva rijeke Krke. Strategija razvoja usmjerena je na potpunu energetska tranziciju, koja obuhvaća prelazak na obnovljive izvore energije, drastično povećanje energetske učinkovitosti objekata i poticanje ekološki prihvatljive mobilnosti.

Paralelno s proizvodnjom energije, JU NP Krka sustavno provodi programe energetske obnove zgrada, koji uključuju i moderne upravne zgrade i objekte tradicijske arhitekture. Kod revitalizacije starih mlinica i kamenih kuća primjenjuje

se specifični pristup koji spaja konzervatorske standarde s modernim izolacijskim materijalima, čime se postiže optimalna toplinska zaštita uz očuvanje autentičnog izgleda objekta. Takva obnova, uz implementaciju pametnih sustava za upravljanje potrošnjom, rezultira minimalnim gubicima energije i ugodnijim prostorom za posjetitelje i zaposlenike tijekom cijele godine.

Održiva energetska politika proteže se i na sektor transporta, u kojemu se teži potpunoj elektrifikaciji voznog i plovnog parka. Uvođenjem električnih brodova i vozila izravno se utječe na smanjenje emisije CO₂ i eliminaciju buke, što je ključno za očuvanje bioraznolikosti, posebice ptičjih vrsta i vodenog svijeta. Kako bi potaknula širu primjenu ekoloških rješenja, NP Krka razvija i mrežu punionica za električna vozila na svojim ulazima, postavljena su i solarna stabla, a uveden je i sustav e-bicikli, kojim se posjetitelji motiviraju da putuju na odgovorniji način. Kroz takve integrirane projekte JU NP Krka uspješno demonstrira načine na koje se moderni energetske standardi mogu i moraju uskladiti sa zaštitom najvrednijih prirodnih bogatstava.

3.4. Mobilnost

Svjesna toga koliko je važno smanjivati emisije ispušnih plinova i razine buke da bi se očuvala osjetljiva ravnoteža riječnog ekosustava, NP Krka ulaže napore u uvođenje održiva transporta unutar zaštićenih područja. Okosnicu modernizacije čini razvoj električne flote, što uključuje uvođenje suvremenih električnih brodova za prijevoz posjetitelja na frekventnim linijama prema Visovcu i Roškom slapu. Uz to što eliminira zagađenje riječne vode dizelskim brodskim gorivom, to rješenje posjetiteljima pruža i ugodno iskustvo tihe, gotovo nečujne vožnje u prirodi. Istovremeno, JU NP Krka sustavno zamjenjuje svoj logistički vozni park hibridnim i potpuno električnim vozilima, čime vlastitim primjerom potiče ekološku odgovornost u svakodnevnom poslovanju.

Uz tehnološku modernizaciju, naglasak je stavljen na aktivnu mobilnost kroz razvoj mreže pješačkih i biciklističkih staza. S četrdeset sedam kilometara poučno-pješačkih staza i čak tristo osamdeset osam kilometara biciklističkih ruta, JU NP Krka snažno motivira posjetitelje da se u Parku kreću bez korištenja motornih vozila. Takva infrastruktura omogućuje disperziju posjetitelja i smanjenje pritiska

na najpoznatije lokalitete i istovremeno im pruža priliku za dublje povezivanje s krajolikom na ekološki prihvatljiv način.

3.5. Upravljanje okolišem

Učinkovito upravljanje okolišem u NP Krka provodi se uz stroge protokole nadzora i zaštite prirodnih fenomena, s fokusom na provedbi mjera osiguranja i očuvanja sedrenih barijera i biološke raznolikosti. Ustanova primjenjuje integrirane sustave za praćenje kvalitete vode i zraka, dok se gospodarenje otpadom temelji na načelima kružnog gospodarstva i minimiziranju stvaranja otpada na samom izvoru. Primjenom međunarodno priznatih standarda i ekoloških certifikata, NP Krka sve gospodarske i posjetiteljske aktivnosti drži u okvirima prihvatnog kapaciteta prirode, što jamči dugoročnu održivost destinacije.

U NP Krka važnu ulogu u očuvanju prirodnih staništa i bioraznolikosti ima sadnja autohtonog bilja jer su domaće vrste prilagođene lokalnim uvjetima i podupiru život drugih organizama. Poseban naglasak stavljen je na zaštitu oprašivača poput

pčela i leptira, ključnih za razmnožavanje biljaka. Očuvanjem njihovih staništa i sadnjom medonosnog bilja doprinosi e održavanju prirodne ravnoteže i zdravlju ekosustava rijeke Krke.

3.6. Praćenje stanja i izvještavanje

Transparentnost u radu i sustavno praćenje postignutih rezultata glavni su elementi upravljačke strukture NP Krka. Kroz redovito godišnje izvještavanje, JU NP Krka analizira učinkovitost provedenih mjera energetske učinkovitosti, razinu smanjenja ugljičnog otiska i utjecaj posjetitelja na okoliš. Ti podaci služe kao podloga za donošenje odluka temeljenih na informiranosti i za prilagodbu strateških planova, što znači da je djelatnost NP Krka usklađena s nacionalnim i europskim zelenim ciljevima i da će takvom ostati.

4. Kulturna baština

4.1. Zaštita kulturnih vrijednosti

Zaštita i upravljanje kulturnom baštinom u NP Krka regulirani su Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a provode se u suradnji s nadležnim konzervatorskim službama. Kulturna dobra, uključujući arheološka nalazišta, graditeljsku baštinu i kulturne krajolike, evidentiraju se u Registru kulturnih dobara RH te su obuhvaćena mjerama zaštite, među kojima je i pravo prvokupa radi očuvanja vrijednih objekata.

JU NP Krka aktivno sudjeluje u istraživanju, očuvanju, prezentaciji i upravljanju kulturnom baštinom kroz specijalizirane organizacijske jedinice, posebno u području arheologije, nadzora i tehničkog održavanja. Kulturnom baštinom sustavno se upravlja na temelju Plana upravljanja i godišnjih programa, koji obuhvaćaju istraživanje, konzerviranje i interpretiranje materijalne i nematerijalne baštine.

NP Krka posjeduje ažurirani popis kulturnopovijesnih resursa i zbirku arheoloških predmeta u Eko kampusu „Krka“ u Puljanima. Kvalitetno upravljanje tim dobrima potvrđeno je i međunarodnim priznanjem za održivi kulturni turizam.

Povijesni lokaliteti u NP Krka svjedoče o dugoj i slojevitoj ljudskoj prisutnosti na prostoru uz rijeku Krku od prapovijesti i antike do novoga vijeka. Među najznačajnijima je rimski vojni logor Burnum, s amfiteatrom i ostacima vojne arhitekture, jedno od najvažnijih rimskih arheoloških nalazišta u Hrvatskoj.

Važan dio kulturne baštine čine i srednjovjekovne utvrde na Krki, Nečven, Trošenj, Bogočin i druge, koje su nekad imale stratešku ulogu u nadziranju riječnog kanjona i šireg prostora. Uz njih se ističu i sakralni objekti i tradicionalne mlinice te brojni arheološki lokaliteti raspoređeni duž toka rijeke.

Ti se lokaliteti danas interpretiraju i prezentiraju kroz posjetiteljske sadržaje, arheološke zbirke i edukativne programe, čime se posjetiteljima približava bogata povijest i kulturni identitet područja NP Krka.

4.2. Nematerijalna kulturna baština

Nematerijalna kulturna baština NP Krka temelji se na suživotu čovjeka i rijeke tijekom stoljeća, a uključuje niz starih zanata i vještina, kao što su kovački i tkalački zanat, mlinarstvo, izrada tradicijske nošnje i predmeta i obrada poljoprivrednih površina. Uz lokalnu gastronomiju i klapsko pjevanje kao dio lokalnog identiteta, za život lokalnog življa bila je važna i tradicija stočarenja.

JU NP Krka štiti i promiče tu baštinu kroz njezinu prezentaciju u vodenicama na Skradinskom buku i Roškom slapu, interpretacijske i edukativne programe, radionice, manifestacije (npr. *Burnumske ide*) i digitalne sadržaje, surađujući pritom s lokalnom zajednicom i kulturnim institucijama.

U cilju njezina očuvanja, u planu su daljnji razvoj registara nematerijalne baštine, uvođenje novih interpretacijskih sadržaja i audiovizualnih materijala i novi projekti očuvanja tradicionalnih znanja i umijeća.

5. Društvena odgovornost

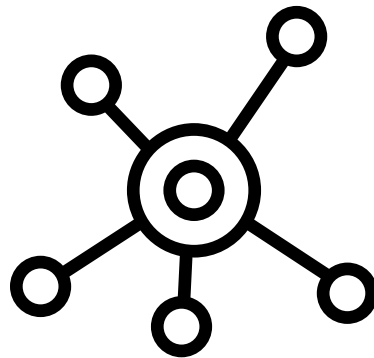
5.1. Suradnja s lokalnom zajednicom

NP Krka ne funkcionira kao izolirani sustav, već kao ključni pokretač socioekonomskog razvoja okolnih naselja, uključujući gradove Skradin, Knin i Drniš i općinu Prominu. Ta se simbioza najbolje vidi na politici lokalnog zapošljavanja: velika većina stalnih i sezonskih zaposlenika NP Krka dolazi upravo iz gradova i općina koje graniče s njim. Takvim pristupom JU NP Krka izravno podupire životni

standard lokalnog stanovništva i pridonosi demografskoj stabilnosti šireg područja uz rijeku Krku.

Osim izravnog zapošljavanja domaćih ljudi, NP Krka redovito aktivno sudjeluje u realizaciji infrastrukturnih projekata u zajednici, na primjer potiče ili sufinancira zahvate koji donose obostranu korist, poput obnove pristupnih cesta, unapređenja vodoopskrbnih sustava i širenja mreže biciklističkih staza izvan granica samog Parka. Ti projekti ne samo da podižu kvalitetu posjetiteljske infrastrukture, nego čine lakšim i boljim svakodnevni život lokalnog stanovništva i jačaju opću povezanost u regiji.

Kako bi se osigurao skladan suživot s lokalnom zajednicom, uspostavljeni su i komunikacijski forumi preko kojih se održavaju redoviti sastanci s predstavnicima lokalne samouprave i udruga civilnog društva. Zahvaljujući takvom transparentnom dijalogu, razvojni ciljevi NP Krka dugoročno se podudaraju s potrebama i vizijom zajednice koja ga okružuje.

5.2. Suradnja s mladima i volontiranje

Suradnja s mladima u NP Krka u 2025. godini odvijala se kroz niz strukturiranih programa koji uspješno povezuju obrazovanje, zaštitu prirode i aktivni boravak na otvorenom. Središnju ulogu u tim aktivnostima ima program Mladi čuvari prirode (Junior Rangers), namijenjen učenicima koji kroz terenske obilaske i radionice usvajaju znanje o ekosustavu rijeke Krke, uče prepoznavati vrste i postaju svjesni toga koliko je važno zaštititi i očuvati osjetljive sedrene barijere.

Studentima i punoljetnim osobama NP Krka nudi mogućnost angažmana kroz volonterske centre. Volonteri anketiraju posjetitelje, rade na info pultovima i sudjeluju u akcijama čišćenja i održavanja staza. Obično su smješteni u Eko kampusu Krka u Puljanima. Taj moderni kampus, koji služi kao glavna baza za školu u prirodi i znanstvene kampove, raspolaže laboratorijima i multimedijalnim dvoranama za istraživačke projekte iz područja biologije i arheologije. Kad je o arheologiji riječ, posebni naglasak stavljen je na obližnji lokalitet Burnum.

Posebnu dimenziju međunarodnoj suradnji daju Erasmus+ projekti i razmjena mladih, koji mladima omogućuju da o održivu razvoju uče kroz razmjenu iskustava s vršnjacima iz drugih europskih nacionalnih parkova. Kako bi se potaknula i ojačala povezanost s lokalnom zajednicom, tu je i program Klub prijatelja Krke.

Članstvo u njemu donosi niz pogodnosti, npr. povoljniji pristup svim sadržajima u Parku, tako da mladi iz okolice koji se u njega učlane mogu postati pravi ambasadori zaštite prirode u svome kraju.

5.3. Ekonomski utjecaj

NP Krka pozicioniran je kao glavni pokretač ekonomije Šibensko-kninske županije, čiji utjecaj daleko nadilazi granice samog zaštićenog područja. Indirektni učinak NP Krka u lokalnoj ekonomiji najjasnije se očituje u snažnoj korelaciji između posjećenosti Parka i poslovnih rezultata lokalnih iznajmljivača, ugostitelja i prijevoznika u gradovima poput Skradina, Drniša i Knina. Analize pokazuju da duljina boravka posjetitelja u regiji izravno ovisi o kvaliteti ponude Nacionalnog parka Krka, što generira stabilne prihode lokalnog turističkog sektora tijekom cijele godine.

Osim što privlači posjetitelje, NP Krka aktivno djeluje kao platforma za poticanje lokalnog poduzetništva. Kroz sustav koncesijskih odobrenja i razvijanje partnerskih odnosa, JU NP Krka stvara konkretne prilike za domaće stanovništvo omogućujući mu da bude dio lanca turističkih vrijednosti. Takav model pretvara prirodnu baštinu u održivu ekonomsku vrijednost, potičući razvoj malog i srednjeg poduzetništva koje se oslanja na autentičnost i kvalitetu, čime se dugoročno osigurava gospodarski prosperitet cijelog zaleđa županije.

6. Promocija, komunikacija, vidljivost

6.1. Programi edukacije djece i mladih

U cilju jačanja svijesti o važnosti očuvanja prirodne i kulturne baštine, edukacija je integrirana u sve segmente djelovanja NP Krka. Zahvaljujući specijaliziranim programima u Eko kampusu „Krka“ i brojnim interpretacijskim pločama postavljenim duž poučnih staza, posjetitelji svih uzrasta upoznaju se sa značenjem vode za svekoliki život, s bioraznolikosti i potrebom za održivim načinom života. Poseban naglasak stavljen je na mlade generacije, za koje se organiziraju ekološke radionice i terenska nastava, čime se izravno ulaže u budućnost zaštite prirode kroz stvaranje naraštaja svjesnih ekoloških izazova modernog doba.

U organizaciji JU NP Krka u 2025. godini održano je stotinjak edukativnih radionica za djecu i mlade, na kojima je zabilježeno ukupno 2 016 sudionika. Ustrojstvena jedinica 3 (promidžba) tijekom godine organizira raznovrsne radionice kojima obilježava za JU NP Krka važne datume vezane za zaštitu prirode i okoliša.

Dvije radionice verificiralo je nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. Riječ je o radionicama „Nit po nit pregača“ i „Šumska radionica“, koje se održavaju u dječjim vrtićima i nižim razredima osnovnih škola. NP Krka održava ukupno sedam verificiranih radionica, po čemu je zasigurno prvi među zaštićenim područjima u zemlji. Pritom treba naglasiti i to da je čak pet od tih sedam verificiranih radionica koncipirano interno, samostalno, bez financijske potpore izvana ili nekog drugog oblika vanjske pomoći.

6.2. Interpretacija

Uz znanstvenu edukaciju, znatni napor uložen je u interpretaciju kulturnopovijesne baštine. Provedeni su specijalizirani programi edukacije za vodiče i interpreatore, s ciljem što kvalitetnije prezentacije tradicionalnog načina života. Tradicionalni zanati poput mlinarstva i kovačkog i tkalačkog zanata, koji svjedoče o nekadašnjem životu lokalnog stanovništva, važan su dio kulturnopovijesne baštine na području NP Krka. Kao spomenici iz predindustrijskog vremena, ističu se mlinice na Krki, osobito one na Roškom slapu, u kojima se žito mljevenjem pretvaralo u brašno, tako da je mlinarstvo stoljećima imalo važnu ulogu u lokalnom gospodarstvu i uopće u svakodnevici ovdašnjih ljudi.

Kovači su izrađivali i popravljali alat, potkove i metalne predmete potrebne u poljoprivredi i kućanstvu, dok je tkalačko umijeće, koje su uglavnom prakticirale žene, osiguravalo izradu odjeće i kućnog tekstila od vune i drugih prirodnih materijala.

Danas se ti stari zanati i vještine u NP Krka interpretiraju kroz demonstracije, edukativne programe i kulturne sadržaje. Osim što posjetiteljima približavaju tradicionalni način života, te aktivnosti pridonose očuvanju nematerijalne kulturne baštine toga prostora.

7. Projekti kojima je cilj promocija održivih praksi

7.1. Filmski festival Green Eye

Green Eye Festival u NP Krka, koji se kontinuirano održava od 2017. godine, važna je platforma za podizanje svijesti o potrebi očuvanja okoliša i prirodne baštine. Projekcijom dokumentarnih filmova, panel-raspravama, edukativnim radionicama i stručnim predavanjima, taj festival posjetiteljima približava teme kao što su zaštita voda, bioraznolikost i održivi razvoj.

Inicijative koje su tu predstavljene potiču posjetitelje na odgovorno ponašanje u okolišu jer naglašavaju važnost očuvanja osjetljivih ekosustava, kao što je ekosustav rijeke Krke. Festival doprinosi i jačanju svijesti lokalne zajednice i turista o tome da vlastitim ponašanjem mogu pridonositi zaštiti prirode i očuvanju okoliša u kojem žive.

Kombinirajući kulturu medija i filma, edukaciju i prirodno okruženje u kojem se odvija, Green Eye Festival potvrđuje da NP Krka nije samo prostor zaštićene prirode, nego i prostor na kojemu se aktivno promiču održive vrijednosti.

7.2. *Burnumske ide*

Burnumske ide tradicionalna je kulturnopovijesna manifestacija koja se u NP Krka održava od 2011. godine u Burnumu, rimskom vojnom logoru s amfiteatrom, jednom od najvažnijih arheoloških lokaliteta u Dalmaciji. Prikazima života rimskih vojnika, antičkih obrta i gladijatorskih borbi, radionicama, predavanjima i različite edukativnim i zabavnim sadržajima, ta manifestacija oživljava nasljeđe Staroga Rima u autentičnom ambijentu nedaleko od obala rijeke Krke.

Osim što publiku upoznaju sa svakodnevicom toga vojnog logora, sa životom legionara i stanovnika naselja uz njega, *Burnumske ide*, koje redovito okupe brojne sudionike, stručnjake i posjetitelje, imaju i širi cilj: promovirati važnost očuvanja arheološke i kulturne baštine. Budući da doprinose razvoju kulturnog turizma na lokalitetima uzvodnog dijela NP Krka, području slabijeg intenziteta gospodarskih aktivnosti, *Burnumske ide* osobito su važne za lokalnu zajednicu.

7.3. Krka Fest

Nastupi kulturno-umjetničkih udruga u NP Krka važan su način čuvanja i promicanja lokalne tradicije i baštine. Nastupima folklornih skupina, glazbenim programima, tradicionalnim plesovima i prezentacijom lokalnih običaja i vjerovanja, posjetiteljima se približava bogata kulturna baština šireg područja Dalmatinske zagore i rijeke Krke.

U suradnji s lokalnim kulturno-umjetničkim društvima i udrugama, JU NP Krka organizira različite kulturne manifestacije i provodi edukativne programe. Time promiče i čuva nematerijalnu kulturnu baštinu, jače se povezuje s lokalnom zajednicom i doživljaje i iskustva posjetitelja čini autentičnim.

Uključivanje kulturno-umjetničkih udruga u programe JU NP Krka doprinosi održivu razvoju destinacije kroz promicanje lokalnog identiteta, tradicije i kulturnog stvaralaštva.

